

70 éves a Közlekedéstudományi Egyesület

Dr. Gyurkovics Sándor

a KTE tiszteletbeli elnöke

Ma 70 éves a mi Egyesületünk. Úgy gondolom, először mindenekelőtt – és messzemenően a teljesség igénye nélkül – emlékezzünk meg ebből az alkalomból azokról a már nem közöttünk levő **személyiségekről**, akiknek – egészen a halálukig – kiemelkedő szerepük volt az Egyesület létrehozásában és működésében.

Nevezetesen:

- **Dr. Csanádi György** akadémikusról és volt közlekedés- és postaügyi miniszterről, aki a megalakulást követő évtől kezdve kilenc évig az Egyesület társelnöke, majd további 10 éven keresztül elnöke, és ezt követően – amikor a MTESZ elnöke lett – egészen a haláláig tiszteletbeli elnöke volt,

1. ábra: Néhány kiemelkedő személyiségünk

Dr. Csanádi György

Dr. Jákó József

Dr. Kerkápoly Endre

Dr. Czére Béla

Gárdai Gábor

Dr. Zahumenszky József

- **Dr. Jáky Józsefről**, akinek meghatározó szerepe volt az Egyesület létrehozásában (és tiszteletként Egyesületünk legnagyobb kitüntetése – díja – az ő nevét viseli),
- **Dr. Kerkápolyi Endre** professzorról, aki nyolc évig az Egyesület főtitkára, további 10 évig az Egyesület elnöke, majd haláláig tiszteletbeli elnöke volt (és tiszteletként Egyesületünk nagy kitüntetése – díja – az ő nevét viseli).
- **Dr. Czére Béla** professzorról, aki haláláig meghatározó jelentőségű személyisége volt az Egyesületnek (és tiszteletként az Egyesület jelentős díja az ő nevét viseli),
- **Gárdai Gáborról**, aki az Egyesület Szeniorbizottságának az elnöke volt (és a nevét az Egyesület Szenior-emléklapja viseli), valamint
- **Dr. Zahumenszky Józsefről**, aki tíz éven keresztül az Egyesület főtitkára, előtte és utána további tizenhat évig az Egyesület társelnöke, végül a haláláig (huszonhárom éven keresztül) az Egyesület tiszteletbeli főtitkára volt.

Nemcsak a kiemelkedő személyiségekről, hanem **az Egyesületről** is nagyon nehéz röviden szólni. De a 70 éves jubileum alkalmából mindenképpen szólni illik és kell legalább a következőkről:

1. A Közlekedéstudományi Egyesület megalakítása – a kor sajátosságainak talán megfelelően, de mai szemmel meglehetősen furcsának tekinthető módon – az akkor létező és „Magyar Mérnökök és Technikusok Szabad Szakszervezete” elnevezésű társadalmi szervezet Kongresszusának 1948-ban meghozott döntésére vezethető vissza.

1948-ban a politikai diktatúra már nemcsak kialakulóban volt, hanem egyre erőteljesebben működött, és a tudomány, valamint a szellemi és szakmai tudás jelentősége már háttérbe szorult. A szakszervezetek pedig, kétségtelenül az uralkodó párt (pártszövetség) hatalma alatt és mögött, de mégiscsak a politikai hatalomrendszert egyik alappilléreként működtek.

A Magyar Mérnökök és Technikusok Szabad Szakszervezetének keretei között működő szakembereknek köszönhetően mégis a Szakszervezet Kongresszusán született meg egy olyan döntés, amely szerint létesüljön egy olyan Szövetség, amely a magyar tudományos életben már működő, valamint az – elsősorban a tudomány és a szakterületek fejlesztése érdekében – később megalakuló műszaki és természettudományos egyesületeket összefogja és munkájukat irányítja, „koordinálja”.

Így jött létre a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége (MTESZ), mint csúcsszervezet. Az akkor népgazdaságnak nevezett gazdaság egyes területein pedig szervezőbizottságok alakultak abból a célból, hogy a gazdaság adott területeire egyesületeket hozzanak létre. Az előkészítő munkák eredményeként – a legelsőik között – létrejött a „Közlekedés és Mélyépítési Tudományos Egyesület”, amely pontosan **70 évvel ezelőtt: 1949. január 29-én tartotta meg az alakuló közgyűlését.**

2. Az Egyesületnek a megalakulása évében 240 tagja volt, akik közül egyetlen, Kozma Károly tagtársunk él. Legnagyobb taglétszámát 1985-ben érte el, amikor is tizenötezer tagot számlált, jelenleg valamivel több, mint négyezer tagja van. Az Egyesület eredetileg a mérnök és a technikus szakembereket összefogó szervezetként alakult meg és működött, de hamarosan, 1973 óta már hivatalosan magába foglalta és foglalja a jogi és a gazdasági szakembereket is. Az Egyesület Budapest területére jött létre, de már a megalakulást követő évben megkezdődött kiterjesztése a vidéki területekre is. A megalakulását követő ötödik évben már hat megyében, aztán – területileg folyamatosan terjedve – a tizenhatodik évben már az ország minden megyéjében (és még két vidéki városban is) működött. Az Egyesület jelenlegi nevét 1959 óta – tehát hatvan éve – viseli.

3. Az Egyesület megalakulásakor, és azt követően mintegy negyven éven keresztül, két szervezet „köldökzsinórján” függött. Az egyik (és talán a fontosabb) a közlekedést felügyelő

minisztérium, a másik pedig a MTESZ volt. Ennek ellenére azonban az Egyesület sohasem volt politikai (vagy akárcsak politikai „tartalmú”) szervezet, hanem már a kezdetektől fogva tudományos és szakmai szervezet volt, és az is maradt. A kormányzathoz csupán annyiban kötődött és kötődik jelenleg is, hogy szakmailag próbálja segíteni és befolyásolni – időnként több, időnként kevesebb sikerrel, de sohasem feleslegesen – a kormányzat kifejezetten (vagy döntő mértékben) szakmai célú és tartalmú döntéseit. Mindez akkor és annak ellenére is így van, hogy az Egyesület elnöke az Egyesület működésének jelentős részében – az eddigi 70 évből 56 évben – a közlekedést felügyelő Minisztérium valamelyik legfelső vezetője volt.

2. ábra: A MTESZ Kossuth téri székháza

4. Az Egyesület munkája a 70 év alatt a működés és a tevékenység jellege szempontjából talán **három részre** osztható:

Az első húsz év sok tekintetben magán viselte az ország akkori társadalmi és gazdasági vonásait. Az Egyesület tevékenysége elsősorban az oktatás és a tájékoztató jellegű előadások területén jelentkezett és fejlődött. Az egyesületi élet alapvetően egyirányú volt, a szakmai munkát tömegesen az ún. munkabizottsági jelentések kidolgozása jelentette.

A következő húsz évben jelentősen továbbfejlődött az Egyesület szerepe és tevékenysége. Ebben az időszakban az Egyesület tevékenységi keretei között már a gyakorlati problé-

mák is megjelentek, szakmai javaslatok születtek, szakmai vélemények és viták alakultak ki. Az Egyesület egyre jobban hidat alkotott az elmélet és a gyakorlat között. Ekkor alakult ki az a gyakorlat, hogy az Egyesület időnként – elsősorban a szakmai konferenciákat követően, az ott elhangzottak alapján – szakmai „ajánlásokat” fogalmazott meg a kormányzati vezetés részére.

Az Egyesület működésének és tevékenységének **harmadik – és egyben jelenlegi – szakasza** 1990-től (a rendszerváltozástól) vette kezdetét. A rendszerváltozás következtében az Egyesület önállósága teljessé vált. Ez egyben azt is jelentette, hogy megszűnt az a „köldökszínór”, amely az Egyesületet a közlekedést felügyelő Minisztériummal addig összekapcsolta. A MTESZ-nek pedig – mindaddig, amíg a MTESZ az eredeti formájában létezett – ugyan tagja maradt az Egyesület, de a „köldökszínór”-szerep itt is megszűnt. Nagyon sokan gondolták azt, hogy mindennek következtében az Egyesület rövid időn belül megszűnik, elhal. Az Egyesület azonban – bár létszáma és gazdasági stabilitása jelentősen csökkent – mégis megmaradt, és jelenleg is működik:

- létszáma ugyan lényegesen kisebb, mint korábban volt, de így is – ismereteim szerint továbbra is – a legnagyobb létszámú tudományos civil-szervezet,
- gazdasági alapjai és gazdálkodása – köszönhetően az Egyesületet anyagilag (is) támogató jogi tagoknak – stabil, emellett egyre többet tud már civil szakmai célokra fordítani,
- feladatait és céljait, rendeltetését – talán azt is mondhatjuk, hogy egyre teljesebben, egyre jobban – betölti,
- működése – a területi szerveinek a közreműködésével – továbbra is az ország egész területére, tehát Budapest mellett az ország összes megyéjére kiterjed.

5. Az Egyesület tevékenységét a jelenleg hatályos Alapszabály a következőkben foglalja össze:

- a közlekedéstudomány elméleti és gyakorlati művelése, fejlődésének elősegítése,
- a közlekedési szakma elméleti és gyakorlati szakemberei közötti szakmai és civil együttműködés elősegítése,
- a közlekedéstudomány eredményeinek közvételése, népszerűsítése,
- a magyar közlekedéstudomány nemzetközi együttműködésének elősegítése,
- a közlekedési biztonság növelése, a közlekedési kultúra fejlesztése,
- részvétel a társadalom közlekedésre nevelésében.

6. Az Egyesület működésének e legutóbbi időszakából, éveiből úgy gondolom érdemes a mostani jubileum alkalmával kiemelni azt, hogy

- 2015 óta az Egyesület minden évben megszervezi és egyre szélesedő körben szervezi, „működteti” a Közlekedési Kultúra Napját,

- a konferenciák és az azokon résztvevők száma újra egyre jobban növekszik,
- az eddig megszakítás nélkül és igen magas színvonalon megjelenő Közlekedéstudományi Szemle mellett újra megjelenik és megújult formában, tartalommal működik a Városi Közlekedés című folyóirat,
- az Egyesület – az Ütügyi Napok és a Magyar Közlekedési Napok utódjaként – 2017-től kezdve minden évben megszervezi (nagy számú résztvevővel) a közlekedési szakma minden alágazatát befogadó Magyar Közlekedési Konferenciát.

7. Az Egyesület legfontosabb szerepe, rendeltetése – túl a közlekedésben működő elméleti és gyakorlati szakemberek részére közvetlenül biztosított, adott és eljuttatott hiteles információk áramoltatásán – az a híd szerep, amelyet az Egyesület a közlekedés tekintetében az elmélet és a gyakorlat között betölt, valamint az, hogy élő kapcsolattartási lehetőséget, területet és kereteket biztosít a közlekedésben működő elméleti és gyakorlati szakemberek számára.

